

Halina Kałuża¹
Akademia Podlaska w Siedlcach

Fundusze unijne w procesie aktywizacji obszarów wiejskich – studium przypadku

European Union funds in the process of activation of rural areas; a case study

Synopsis. Przedstawiono studium przypadku gminy Zbuczyn należącej do powiatu siedleckiego, którego tematem jest pozyskiwanie środków finansowych z unijnych funduszy strukturalnych. Scharakteryzowano absorpcję środków z funduszy strukturalnych i funduszu społecznego w nowym okresie programowania. Przedstawiono samoorganizację lokalnej społeczności w celu realizacji tzw. małych grantów w zakresie aktywizacji zawodowej oraz integracji społecznej.

Słowa kluczowe: fundusze strukturalne, gmina, programy operacyjne, obszary wiejskie.

Abstract. The paper presents the utilization of selected European Union funds in the Zbuczyn community, Siedlce powiat. Studies conducted in rural communities show that possibilities exist for developing initiatives to support local development. The work outlines activities of local authorities and non-governmental organizations to receive EU funds for accelerating local development of rural areas.

Key words: structural funds, commune, operational programmes, rural areas.

Wstęp

Wspólna Polityka Rolna, którą objęta została polska wieś i rolnictwo, coraz częściej określana jest mianem „projektu cywilizacyjnego”. Strategia rozwoju obszarów wiejskich wymusiła zapoczątkowanie całkiem nowej filozofii rozwoju. Łagodzenie dysparytetów społeczno-ekonomicznych i zaniedbań cywilizacyjnych na terenach wiejskich wymagało nie tylko finansowania zewnętrznego, ale i przygotowania programów angażujących społeczność lokalną, zbudowania trwałego partnerstwa i zaprogramowanie rozwoju tak, aby zarządzano regionami w sposób pozwalający na poprawę warunków życia mieszkańców, przy wykorzystaniu lokalnego potencjału.

Z dotychczasowych doświadczeń oraz praktyki funkcjonowania samorządu lokalnego wynika, że poziom aktywności społecznej, w tym udziału społeczności lokalnych w procesie rozwoju, jest bardzo zróżnicowany. Pojawia się więc problem aktywizacji lokalnych społeczności, inicjowania różnorodnych przedsięwzięć, pozyskania akceptacji dla działań lokalnych władz samorządowych [Potoczek 2003]. Rozwiązanie problemów lokalnych zależy więc w dużej mierze od ich mieszkańców. Od tego, w jakim stopniu potrafią się zorganizować, opracować odpowiednie koncepcje rozwoju lokalnego i zmobilizować własne zasoby, zależy bowiem sukces. Społeczności lokalnej przypisuje się istotną rolę w rozwoju kapitału społecznego. Mieszkańcy pragnący rozwiązywać lokalne

¹ Dr hab., prof. AP, e-mail: keior@ap.siedlce.pl.

problemy społeczne, w myśl zasady subsydiarności winni oczekiwać jedynie na wsparcie władzy. Jakość kapitału społecznego występującego w danym społeczeństwie jest istotnym czynnikiem rozwoju gospodarczego. Jednak warunkami określającymi wysoki jego poziom są wysoki poziom zaufania społecznego, silnie rozwinięte normy wzajemności oraz zinstytucjonalizowane normy prawne [Sokołowski 2004].

Doświadczenia rozwiniętych społeczeństw, określanych jako społeczeństwa obywatelskie, dowodzą, że zadania wykonywane przez organizacje pozarządowe są tańsze niż analogiczne działania realizowane przez zbiurokratyzowane instytucje. Mała organizacja lepiej identyfikuje potrzeby i stosunkowo szybko, w sposób bardziej „wycelowany”, je zaspokaja [Kłodziński 1999].

Od kilku lat można zaobserwować wzrost roli organizacji pozarządowych na terenach wiejskich. Według Fedyszak-Radziejowskiej [2002] organizacje te prowadzą działalność charytatywną, oświatową, kulturalną, proekologiczną. Wiele z nich powstaje z inicjatywy samorządów, ale jest też coraz więcej takich, które powstają z inicjatywy samych mieszkańców, np. stowarzyszenia. Są one obecnie istotnym podmiotem życia społecznego i przeżywają swój rozkwit na wsi. W ramach tworzonych przez siebie dobrowolnych stowarzyszeń ludzie zdobywają wzajemne zaufanie, uczą się wspólnego działania i uczestnictwa w demokracji [Sułek 2004].

Celem pracy jest ukazanie aktywności administracji samorządowej oraz organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu funduszy unijnych na rzecz lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego. Skupiono się na programach pomocowych, których beneficjentami były zarówno władze samorządowe, jak i organizacje społeczne. Badania przeprowadzono w 2009 roku metodą wywiadu osobistego, nieukierunkowanego, z wójtem gminy Zbuczyn.

Wyniki

Gmina Zbuczyn położona jest na wschodzie Polski, we wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie siedleckim. Ważnym elementem usytuowania jest jej bliskie sąsiedztwo ze wschodnią granicą Polski, z przejściami granicznymi w Terespolu i Koroszczynie. Gmina Zbuczyn jest gminą o statusie wiejskim, z siedzibą w Zbuczynie, największej wsi w gminie, podzieloną na trzy sołectwa. Zajmuje powierzchnię 211 km² (co stanowi 0,59 % powierzchni województwa mazowieckiego) i jest największą gminą wiejską w powiecie siedleckim [Dane... 2008].

Tereny gminy to w znacznej części obszary czyste ekologicznie i posiadające korzystne warunki do uprawy zdrowej żywności. Większość ludności czynnej zawodowo utrzymuje się głównie z rolnictwa (52%). Na terenie gminy funkcjonuje 2152 gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 8,1 ha i jest nieco wyższa od średniej w województwie mazowieckim (7,01 ha) [Dane... 2008].

Do działań podejmowanych na rzecz kreowania tożsamości regionalnej wójt gminy Zbuczyn zaliczył:

- tworzenie wizerunku gminy,
- działalność wydawniczą (Kwartalnik – Informator Samorządu Gminy Zbuczyn) w internecie,
- organizację imprez specjalnych (m.in. organizowany od 3 lat festyn „Dni gminy Zbuczyn”).

Preferowane kierunki rozwoju działalności gospodarczej gminy, oceniane przez wójta w skali od 0 (nieistotne) do 5 (najważniejsze), to:

- podniesienie konkurencyjności gospodarstw rolnych (5),
- rozwój mikroprzedsiębiorstw (4),
- rozwój małych przedsiębiorstw (3),
- inwestycje kapitału zagranicznego (1).

Priorytety rozwojowe gminy, w skali od 0 (nieistotny) do 5 (najważniejszy), to:

- rozwój gospodarczy (5),
- rozwój społeczny (4),
- zagospodarowanie przestrzenne (3),
- ochrona środowiska przyrodniczego (2).

Aby zwiększyć zaangażowanie rolników w podejmowanie działalności poza rolnictwem, w 2007 r. zorganizowano szkolenia dla mieszkańców pt. „Nowe kwalifikacje zawodowe dla rolników z gminy Zbuczyn”. W ramach tego projektu można było skorzystać z warsztatów w zakresie doradztwa rolniczego, oraz z usług doradcy zawodowego, a także zdobyć zawód kierowcy kat. C + E, operatora wózków widłowych, operatora koparko-ładowarki, fryzjera-stylisty, piekarza-ciastkarza, czy też nauczyć się obsługi kasy fiskalnej. Wsparcie obejmowało również warsztaty z zakresu aktywnego poszukiwania pracy i szkolenie dotyczące podstaw prowadzenia działalności gospodarczej.

Na uwagę zasługuje działalność i osobowość wójta gminy Zbuczyn. Najcenniejsze z działań dotyczyły aktywizacji lokalnej. W 2008 r. powstało Lokalne Stowarzyszenie Gospodarcze. Wójt otrzymał wyróżnienie „Ambasador EFS”. Rok później wyróżnienie „Ambasador EFS 2009” otrzymało Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Klub Ludzi Twórczych” w gminie Zbuczyn.

Społeczności lokalne wykazują zainteresowanie sprawami związanymi z pozyskiwaniem środków unijnych na ich terenie, co pośrednio wiązać można z prowadzonymi w ostatnim czasie nasilonymi działaniami mającymi na celu informowanie opinii publicznej o takich możliwościach. W gminie funkcjonuje osiem szkół podstawowych i trzy gimnazja (w tym jedno gimnazjum posiada oddział zamiejscowy). Wszystkie szkoły posiadają biblioteki.

Od 1986 roku działa Gminny Ośrodek Kultury (GOK), a zakresem jego działalności jest podnoszenie kultury w gminie, przygotowanie dzieci, młodzieży i dorosłych do rozumienia różnorodnych przejawów i form kultury oraz sztuki, rozbudzania postaw twórczych, trwałych zmian w postawach, poglądach i sposobie myślenia mieszkańców czy organizacja czasu wolnego mieszkańców. Ośrodek jest organizatorem konkursów, koncertów i spektakli teatralnych, festynów, happeningów, spotkań autorskich, prelekcji, rajdów oraz imprez okolicznościowych. Prowadzi działalność wystawienniczą, eksponując początkujących, jak również uznanych twórców. Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży prowadzona jest przez stałe formy pracy :

- codzienną pracę świetlicową w godzinach popołudniowych,
- naukę gry na instrumentach muzycznych,
- naukę tańca,
- zajęcia z aerobiku,
- naukę języka angielskiego.

Organizowane są również zajęcia rozwijające uzdolnienia dzieci i młodzieży w zakresie muzyki przez naukę gry na instrumentach oraz studio piosenki. Wrażliwość

estetyczną kształci się przez udział w zajęciach pracowni plastyczno-rękodzielniczej, fotograficznej, kole recytatorskim oraz Amatorskim Teatrze Dziecięcym. Cyklicznie organizowane są między innymi „Dożynki Gminne”, koncerty noworoczne i koncerty Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, konkursy recytatorskie, festiwal „Dzień radości z okazji Dnia Dziecka”, „Dni Zbuczyna”, „Przegląd Twórczości Osób Niepełnosprawnych”. W 2006 roku ruszył projekt GOK pt. „Wakacyjna Fabryka Pomysłów, czyli co robić w wakacje”.

W 2005 roku otwarto nową siedzibę Gminnego Ośrodka Kultury, biblioteki oraz Gminnego Centrum Informacji. Znajduje się tu również sala konferencyjno-szkoleniowa, sala widowiskowa, kafejka internetowa. O wszystkich wydarzeniach oraz o planowanych imprezach na bieżąco można przeczytać na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Kultury.

Przy finansowej pomocy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, w ramach Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów "Pierwsza Praca", powstało, staraniem władz gminnych, Gminne Centrum Informacji. Oferuje usługi dla społeczeństwa w celu ich osobistego, społecznego i gospodarczego rozwoju.

W Gminnym Centrum Informacji w Zbuczynie można skorzystać z:

- usług biurowych,
- usług skanowania dokumentów, napisania i wydrukowania CV i listu motywacyjnego, podania, pisma,
- sprzętu komputerowego do samodzielnego korzystania,
- pośrednictwa w zakresie wynajmu powierzchni handlowych,
- pomocy w wyszukiwaniu partnerów handlowych,
- promocji usług agroturystycznych,
- zasobów informacji sieci Internet,
- kursów, szkoleń, zajęć pozaszkolnych,
- usług z zakresu działalności reklamowo-informacyjnej,
- usług skanowania, wykonywania wizytówek, dyplomów i innych dokumentów graficznych,
- pomocy przy poszukiwaniu pracy.

Adresatami usług są mieszkańcy gminy Zbuczyn, powiatu siedleckiego, przejezdni, w szczególności młodzież i dzieci, osoby bezrobotne, absolwenci, rolnicy, przedsiębiorcy, osoby pozostające pod opieką Ośrodków Pomocy Społecznej, przedstawiciele samorządów gminnych i powiatowych. Wyremontowano również budynek szkoły podstawowej w Krzesku Starym na potrzeby Centrum Integracji Społecznej. Obecnie obiekt służy lokalnej społeczności.

Gmina Zbuczyn rozpoczęła realizację projektu współfinansowanego przez EFS w ramach priorytetu VII „Promocja integracji społecznej, inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji”, działanie 7.3 „Grunt to być aktywnym”. Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzrost umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy poza rolnictwem oraz integracja społeczna. W projekcie biorą udział mieszkańcy gminy Zbuczyn, rolnicy i domownicy korzystający z pomocy społecznej, którzy planują podjęcie pracy poza sektorem rolnym. Na terenie gminy Zbuczyn działa Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Klub Ludzi Twórczych”, które realizuje Projekt „Europejska gmina” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL). Organizowane są kursy językowe dla dorosłych mieszkańców gminy Zbuczyn, zajęcia

komputerowe dla dorosłych „Klikam”. Ponadto dla dzieci i młodzieży (60 osób) od kwietnia do listopada 2009 r. w ramach POKL zorganizowano zajęcia pozalekcyjne związane z wychowaniem estetycznym i zajęcia artystyczne.

Projekt „Od aktywizacji do integracji” jest realizowany od początku 2009 r. w ramach poddziałania 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”, działania 7.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji”, priorytetu VII „Promocja integracji społecznej” POKL. W projekcie bierze udział 15 osób. Zaplanowano zastosowanie instrumentów aktywnej integracji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej oraz wsparcie dla podjęcia pracy przez udział w szkoleniach. Ważnym elementem zabezpieczającym prawidłową realizację jest kontakt socjalny, który określa jasne reguły relacji pomiędzy instytucją udzielającą pomocy a osobą, która otrzymuje pomoc. Jest to ważne narzędzie pracy ośrodków pomocy społecznej, wciąż rzadko stosowane. Dlatego projekt Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbuczynie dużą wagę przykładą właśnie do realizacji kontaktów socjalnych. Z EFS w ramach POKL realizowany był projekt „W mojej małej ojczyźnie – edukacja regionalna”. Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Nadzieja” realizuje w okresie od 01.09 2009 r. projekt pod nazwą „Młodzi artyści na start” dofinansowany przez POKL w ramach działania 7.3 „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji”. W projekcie bierze udział 40 uczniów klas III-VI, ze szkół na terenie gminy .

Stowarzyszenie Rodziców i Nauczycieli „Szansa” realizuje projekt „Też chcę mieć” w ramach priorytetu X POKL „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.5 „Oddolne inicjatywy na obszarach wiejskich”. W projekcie bierze udział 45 dzieci ze szkoły podstawowej, które uczestniczą w zajęciach wyrównawczych w bloku polonistycznym i matematycznym. W projekcie biorą udział również rodzice, którzy uczestniczą w seminariach na temat pracy z dziećmi z trudnościami edukacyjnymi. Gmina Zbuczyn od 1.08.2009 do 31.07.2011 r. realizuje projekt „Podajmy Dziecku Rękę” w ramach priorytetu IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach”, działania 9.1 „Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty”, poddziałanie 9.1.2 „Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszenie różnic w jakości usług edukacyjnych”.

W ramach działania 9.5 „Oddolne inicjatywy na obszarach wiejskich” priorytetu IX realizowane są następujące projekty: przez Stowarzyszenie Rodziców i Nauczycieli „Wiem, umiem, potrafię”, przez Ludowy Klub Sportowy Wektora Dziewule „Sport drogą do sukcesu”, przez Gminny Ośrodek Kultury w Zbuczynie „Nowe kwalifikacje dla mieszkańców”, przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe Klub Ludzi Twórczych „Naucz siebie, naucz innych – wiedza w człowieku nie ginie”, przez Gminne Centrum Planowania Kariery „Ściana dźwięku” cykl warsztatów muzycznych dla dzieci i młodzieży. Do 30 września 2009 r. trwał nabór wniosków o dofinansowanie kosztów nauki ucznia niepełnosprawnego w ramach pilotażowego programu „Uczeń na wsi”, pomoc w zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne zamieszkujące gminy wiejskie i miejsko-wiejskie.

Tabela 1. Źródła finansowania zadań realizowanych w latach 2004-2007 w gminie Zbuczyn

Table 1. Financial sources for the projects executed in Zbuczyn community in 2004-2010

Nazwa projektu	Źródła dofinansowania	Szacowana wartość inwestycji, zł	Środki własne i inne, %	Środki UE, %
Zadania zrealizowane w latach 2004 –2007				
Budowa sieci wodociągowej z przyłączami dla północnej części miejscowości Zbuczyn	ZPORR SAPARD	724 000	55	45
Budowa sieci wodociągowej z przyłączami dla wsi Chromna	ZPORR SAPARD	471 000	36,5	63,5
Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Sobicze	ZPORR SAPARD	193 000	56	44
Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowościach Wesółka i Grochówka	ZPORR SAPARD	945 000	43,5	56,5
Termoizolacja budynku Ośrodka Zdrowia w Zbuczynie	ZPORR	110 000	-	-
Adaptacja przyziemia budynku Zespołu Szkół w Zbuczynie na potrzeby Gminnego Centrum Integracyjno-Edukacyjnego	ZPORR	279 000	20	80
Adaptacja budynku Szkoły Podstawowej w Starym Krzesku na potrzeby Centrum Integracji Społecznej	Program Odnowa Wsi	400 000	20	80
Budowa boiska sportowego w miejscowości Zbuczyn.	-	60 000	25	35
Zadania w trakcie realizacji i planowane				
Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Zbuczyn	-	60 000	25	75
Modernizacja stacji uzdatniania wody Jasionka	-	30 000	26,7	73,3
Modernizacja stacji uzdatniania wody Krzesk	-	30 000	26,3	73,3
Remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Tęczki	-	50 000	20	80
Zagospodarowanie terenu w centrum Zbuczyna, budowa placu zabaw.	-	180 000	20	80
Budowa sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Czuryłach.	-	1 200 000	25	75
Wykonanie gminnej sieci komputerowej WLAN	-	100 000	25	75
Rozbudowa obiektu sportowo rekreacyjnego w Dziewulach	-	80 000	20	80

Źródło: informacja ustna wójta gminy Zbuczyn.

W ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich współfinansowanego z EFS realizowany był we wrześniu 2009 r. projekt „Nowe kwalifikacje, praca, przedsiębiorczość bezrobotnych kobiet”. Projekt przewidywał przeprowadzenie szkoleń z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto możliwe było otrzymanie bezzwrotnej dotacji pieniężnej na założenie własnej firmy, w wysokości 11,5 tys. zł. Panie mogły skonsultować swoje pomysły i uzyskać pomoc od specjalistów w dziedzinie ekonomii, finansów, marketingu, prawa i psychologii. Wartością dodaną projektu było nowatorskie podejście do tworzenia nowych miejsc pracy, granty pieniężne na rozpoczęcie działalności gospodarczej, unikatowa tematyka szkoleń

opracowana zgodnie z profilem beneficjenta oraz innowacyjne metody przeprowadzenia zajęć.

Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego, w ramach działania 7.3 POKL, Gminny Ośrodek Kultury w Zbuczynie otrzymał dofinansowanie projektu "Fabryka Pomysłów – cykl zajęć muzycznych dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Zbuczyn".

Budowanie społeczeństwa obywatelskiego polskiej wsi, efekty tej działalności oraz potrzeby, to temat niezwykle istotny. Realizowane w gminie Zbuczyn programy pokazują, że w społecznościach wiejskich istnieją możliwości rozwijania inicjatyw na rzecz rozwoju lokalnego, trzeba tylko dać im szansę i przełamać kilka barier, z których najpoważniejszymi są brak umiejętności przekształcania pomysłu w nadający się do sfinansowania projekt oraz brak wiary we własne siły.

Tabela 2. Inwestycje infrastrukturalne realizowane w gminie Zbuczyn z funduszy krajowych

Table 2. Infrastructural investments executed in Zbuczyn community, financed from domestic funds.

Ważniejsze inwestycje	Wartość inwestycji, zł	Źródła dofinansowania
Budowa sieci wodociągowej dla wsi Tchórzew i Kwasy, 4,1 km	280 000	Marszałek Województwa Mazowieckiego
Budowa sieci wodociągowej w Maciejowicach, 4,3 km	235 000	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Budowa kanalizacji sanitarnej w Zbuczynie, 6,3 km	1 180 000	WFOSiGW
Likwidacja barier architektonicznych w Ośrodku Zdrowia w Zbuczynie (montaż windy, przystosowanie pomieszczeń do potrzeb osób niepełnosprawnych)	181 000	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
Przebudowa drogi Tarcze-Cielemęc, 622 mb nawierzchni asfaltowej.	303 000	Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych
Przebudowa chodników w Krzesku-Królowa Niwa	255 000	Starostwo Powiatowe w Siedlcach.
Przebudowa centralnego ogrzewania w Zespole Szkół w Krzesku-Królowa Niwa	192 000	Kontrakt Wojewódzki.
Remont Zespołu Szkół w Krzesku-Królowa Niwa	170 000	Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich

Źródło: informacja ustna wójta gminy Zbuczyn.

Dotychczasowe doświadczenia w zakresie budowania społeczeństwa obywatelskiego na obszarach wiejskich pozwalają stwierdzić, że przełamanie bierności na wsi wymaga długoletniej systematycznej pracy. Ogromnie cieszy fakt zainteresowania ludzi tym, co się wokół nich dzieje, oraz pobudzenie świadomości ich wpływu na własny los i otaczającą rzeczywistość. Unia Europejska przywiązuje dużą wagę do problemów rozwoju obszarów wiejskich. Świadczy o tym fakt, że w ramach POKL wyodrębnione są działania, które mają wspierać rozwiązywanie problemów społeczności lokalnych na obszarach wiejskich. Są to tzw. małe granty, czyli środki w wysokości do 50 tys. zł, które przeznaczyć można na wsparcie mieszkańców tych obszarów w zakresie aktywizacji zawodowej oraz integracji społecznej. Działania te są wyjątkową okazją dla samorządów lokalnych oraz organizacji działających na rzecz mieszkańców gmin wiejskich, wiejsko-miejskich i małych miast do 25 tys. mieszkańców. Małe granty to możliwość realizacji ciekawych pomysłów, poczucia tożsamości i zaangażowania w sprawy społeczności lokalnej.

Duże zainteresowanie tymi grantami ze strony władz gminy Zbuczyn i lokalnych organizacji, które doskonale znają potrzeby swoich współmieszkańców, zaspokajane przy ich udziale, świadczy o poziomie rozwoju kapitału społecznego mieszkańców. Dzięki małym grantom mogą wspólnie rozwiązywać lokalne problemy.

Podsumowanie

Z przeprowadzonych rozważań wynika, że szanse rozwoju społeczności lokalnych zależą od zdolności do samoorganizowania swoich wysiłków i podejmowania kreatywnych działań zbiorowych. Działalność władz lokalnych zależna jest od ludzi, ich poglądów, aktywności i sposobu, w jaki rozumieją cel działania władzy lokalnej. Poziom kapitału społecznego w istotny sposób może wpłynąć na model lokalnej polityki społecznej. Dobrym przykładem jest gmina Zbuczyn, w której działania na rzecz aktywizacji społecznej podejmowane są zarówno przez władze samorządowe, jak i lokalną społeczność. Władze samorządowe gminy Zbuczyn inspirują i uzupełniają kreatywność mieszkańców. Prowadzą również takie działania, które zachęcają mieszkańców do rozpoczynania współpracy. W ten sposób realizuje się model społeczeństwa obywatelskiego, które jest świadome swoich potrzeb i zdecydowane wziąć na siebie odpowiedzialność za ich zaspokajanie. Jak pokazują badania, istnieją możliwości rozwijania różnego rodzaju inicjatyw. Kapitał społeczny w gminach to oczywiście nie tylko działające w nich organizacje i stowarzyszenia. To także powiązania międzygminne, a także kontakty międzynarodowe utrzymywane przez gminy. Przynależność do związków międzygminnych w powiecie siedleckim jest dość popularna. Można, jak w przypadku gminy Zbuczyn, uzyskać korzyści z podejmowania współpracy, np. przez wspólne projekty w ramach funduszy unijnych.

Literatura i źródła

- Dane UG w Zbuczynie. [2008]. Informacja ustna wójta gminy Zbuczyn.
- Fedyszak-Radziejowska B. [2002]: Liderzy i ich organizacje w rozwoju społeczno-gospodarczym wsi. [W:] Przedsiębiorczość wiejska w Polsce i krajach Unii Europejskiej. IRWiR PAN, Warszawa, ss. 157-178.
- Kłodziński M. [1999]: Aktywizacja obszarów wiejskich. Warszawa.
- Potoczek A. [2003]: Teoretyczne i praktyczne zagadnienia społecznego uczestnictwa w rozwoju lokalnym - wprowadzenie do problematyki. [W:] Społeczne uwarunkowania rozwoju lokalnego. A.Potoczek, J. Stępień (red.). Poznań-Włocławek, ss. 47-63.
- Sokołowski M. [2004]: Jakość kapitału społecznego a rozwój gospodarki rynkowej. [W:] Człowiek a ład gospodarczy. T. I. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ss. 206-210.
- Sułek A. [2004]: Stan społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. [W:] Diagnoza społeczna 2003. Warunki i jakość życia Polaków. J. Czapliński, T. Panek. (red.). Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Warszawa, ss.187.